

Handelshøyskolen BI

MAN 51271 Terrorism and Counter-Terrorism

Term paper 60% - W

Predefinert informasjon

Startdato:	17-01-2022 09:00	Termin:	202210
Sluttdato:	30-05-2022 12:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	P		
Flowkode:	202210 11595 IN02 W P		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Anita Røsvik-Eriksen

Informasjon fra deltaker

Tittel *:	ISKP i Afghanistan
Navn på veileder *:	Ellen Haugestad

Inneholder besvarelsen
konfidensielt materiale?:

Nei

Jeg bekrefter
innlevering til
biblioteket *:

Ja

Gruppe

Gruppenavn:	(Anonymisert)
Gruppenummer:	14
Andre medlemmer i gruppen:	Deltakeren har innlevert i en enkeltmannsgruppe

Innholdsfortegnelse

INNHALDSFORTEGNELSE	I
SAMMENDRAG.....	II
INNLEDNING	1
BAKGRUNN ISKP I AFGHANISTAN.....	2
INDIKATORANALYSE.....	5
INTENSJON (VILJE)	6
KABABILITET (EVNE).....	7
TRUSSELUTVIKLING	14
SANNSYNLIGHETSVURDERING- KONKLUSJON	15
REFERANSELISTE.....	17

Sammendrag

Denne trusselvurderingen vurderer Den islamske statens Khorasan-provins (ISKP) sannsynlige terror trussel ovenfor norske og vestlige hjelpearbeidere i Afghanistan. Formålet er å formidle det man tror er den mest sannsynlige utviklingen av trusselbildet i nærmeste fremtid og om dette kan berøre hjelpearbeiderne. Under kapitlet «Bakgrunn ISKP i Afghanistan», beskrives dagens Afghanistan, risikofaktorer for terrorisme, ISKP sin opprinnelse, forholdet til Taliban samt begrepet terrorisme. Deretter benyttes en indikatoranalyse som verktøy og hvor valgte indikatorer måles. Analysen forsøker å fange opp endringer og utvikling over tid, basert på ISKP sine intensjoner og kapabiliteter. Kapitlet «trusselutvikling» sammenstiller deretter funnene og trussel analysen avslutter med en konkluderende sannsynlighetsvurdering basert på PST sin mal.

Beskrivelsen av trusselutviklingen tyder på at ISKP er i ferd med å øke sin kapasitet i form av økt rekruttering og står klar til å utnytte sikkerhetsvakuemet i Afghanistan etter vestens uttrekning. Den mest sannsynlige trusselen for norske og vestlige hjelpearbeidere, vurderes til å bli et «tilfeldig» offer i en terroraksjon hvor det benyttes eksplosiver i allerede kjente ISKP etablerte områder.

Ut fra sannsynlighetsvurderingen vurderes det som lite sannsynlig at norske og vestlige hjelpearbeidere vil være i økt fare i nærmeste fremtid.

Innledning

I februar 2020 inngikk USA og Taliban en tilbaketrekningsavtale. USA skulle trekke ut sine styrker innen 1.mai 2021 mot at Taliban forsikret at de ikke ville huse terrorister som utgjør fare for USA og dets allierte i fremtiden. Fredsavtalen la også grunnlag for samtaler mellom den Afghanske regjering og Taliban. Den NATO ledete Resolute Support Mission (RS) ble offisielt avsluttet 12. juli 2021 (NATO, 2022, 8 april). Etter dette trakk alle landene ut i eget tempo. De siste internasjonale styrkene forlot Afghanistan 31 august. 2021. Å overlate sikkerhetssituasjonen til de Afghanske myndighetene alene gikk ikke som planlagt.

Sikkerhetslandskapet i Afghanistan endret seg dramatisk 15. august 2021 da Taliban på nytt tok over makt og kontroll av landet (United Nations Security Council, 2022, 3 februar). Afghanistan ble dermed omgjort til et islamsk emirat, med en ny overgangsregjering bestående av Taliban (Johannesen & Strand, 22. desember 2021). For utenom noen få land som tilsynelatende støtter Taliban, er Taliban styret ikke blitt internasjonalt anerkjent, men likevel det man nå må forholde seg til. I forhold til uttrekningsavtalen med USA, er det ingen nyere tegn på at Taliban har tatt skritt for å begrense aktivitetene til utenlandske terror krigere i landet. Tvert imot nyter terrorgrupper større frihet der nå, enn noen gang i nyere historie (United Nations Security Council, 2022, 3 februar).

Etter at NATO offisielt avsluttet sin operasjonen i Afghanistan, hevdes det nå at landet står på kanten av stupet. 97% av befolkningen kan falle under FNs fattigdomsgrense innen midten av 2022 (Johannesen & Strand, 22. desember 2021). Mer enn halvparten av landets befolkning står ovenfor sultkatastrofe og situasjonen beskrives som desperat (Center for Strategic and International Studies, 2021). Dette er også et problem for Taliban som frykter at den humanitære krisen kan drive folket i armene på Den islamske statens Khorasan-provins (ISKP) (Strøm, Anja, 2022).

Fraværet av internasjonale sikkerhetsstyrker, humanitær krise, Talibans maktovertakelse og utilstrekkelig evne til å ivareta sikkerhet i Afghanistan, kan

lede til et sikkerhetsvakuum og et mulighetsrom for fremvekst av ISKP. Dette kan derfor gjøre det vanskelig for Taliban å gi fremtidige sikkerhetsgarantier for humanitære organisasjoner i landet. Vestens nye søkelys på Europa og krigen i Ukraina kan forsterke dette problemet ytterligere. Dersom ISKP får økt fotfeste, kan Afghanistan bli ISIS neste Syria, og gi en base der regionale tilknyttede grupper kan trene, koordinere og gjennomføre angrep, og dermed gi næring til jihadistiske opprør. Avgjørende for Vesten, kan Afghanistan til og med gå tilbake til sin tidligere rolle som en trygg havn hvorfra jihadistgrupper kan planlegge direkte angrep mot vestlige mål.

Taliban frykter at dagens kritiske humanitære situasjon kan medføre økt rekruttering hos ISKP. Vesten på sin side ønsker sikkerhet og garantier. Med dette som bakteppe, kan det tenkes at ISKP i nær fremtid utgjøre en økt fare for sikkerhetssituasjonen til hjelpeorganisasjoner bestående av norske og vestlige aktører i Afghanistan?

Bakgrunn ISKP i Afghanistan.

Afghanistan

Afghanistan er et av verdens fattigste land og har gjennom generasjoner vært preget av indre og ytre konflikter. Landet er etnisk sammensatt, og den lokale etniske tilhørigheten er sterk, noe som også påvirker den nasjonale tilhørigheten. Økonomisk sammenbrudd, høy arbeidsledig, fattigdom, endret politisk styresett samt en humanitær krise, preger dagens situasjon. Selv om slike forhold ikke direkte forårsaker terrorisme, vil likevel økonomiske, politiske og sosiale faktorer, så vel som svake stater og internasjonale forhold, være risikofaktorer som kan gjøre det lettere for radikale grupper å rekruttere og operere i Afghanistan (Sitter, 2017).

ISKP i Afghanistan

Opphavet til ISKP, er en historie som strekker seg over tid og som går veien gjennom al-Qaida, ISI, ISIS og ISIL/IS. ISKP er en filial av ISIS og må derfor ses i nær tilknytning til disse. ISIS refererer til Den islamske stat i et geografisk storområde, på arabisk kjent som al-Sham (Irshaid, 2015, 2 desember).

ISIS er opprinnelig en utbryter av al-Qaida Irak. Opprettelsen av ISIS kom på grunn av uenigheter om strategi. Der deler av al-Qaida kjempet for opprettelse av kalifatet i et langsiktig perspektiv, ville andre erklære kalifatet gjenopprettet her og nå. På veien har det også vært uenigheter om prioriterte mål for angrep (Sitter, 2017). Uenighetene førte til splittelse, og resulterte i at ISIS i 2013 ble erklært opprettet. I 2014 ble det verdensomspennende kalifatet i deler av Syria og Irak erklært opprettet og navnet ble endret til Islamic State (IS) (Nesser, 2018). I det følgende vil det derfor refereres til IS som kjerne organisasjon og hvor ISKP er en filial underlagt disse.

IS har hatt en betydelig tilstedeværelse i Afghanistan siden 2014 med sin filial Islamic State-Khorasan Province (ISKP). Navnet Khorasan, er en historisk betegnelse for en region som inkluderer dagens Afghanistan, Pakistan og omkringliggende land (Marshall, 2021). I 2014 ble Hafiz Saeed Khan valgt som første leder for ISKP. Khan kom opprinnelig fra Tehrik-e Taliban Pakistan (TTP). I oktober samme år, lovet Kahn troskap til al-Baghdadi, som da var kalif i IS. Etter ISKP sitt troskapsløfte, kunngjorde IS offentlig sine gratulasjoner for bevegelsens ekspansjon til Sentral-Asia gjennom medieuttalelser og videoer (CSIS, 2018).

ISKP steg raskt til å bli IS mest suksessrike tilknytning utenfor Syria og Irak (Marshall, 2021) og opererer fortsatt som en IS-tilknyttet filial i Afghanistan og Pakistan (Hernandez, 28 august 2021). Fra de avsidesliggende provinsene Nangarhar og Kunar i det østlige Afghanistan, koordinerer ISKP den transnasjonale jihadistgruppens operasjoner over hele Sør- og Sentral-Asia (Marshall, 2021). De får likevel ikke operere uforstyrret i sine områder da de har flere fiender, deriblant Taliban.

ISKP og Taliban er to konkurrerende grupper og forholdet mellom disse er i bestefall «anstrengt». Fiendtligheten har oppstått både fra ideologiske forskjeller samt konkurranse om ressurser. Talibans mål har vært gjenerobring av Afghanistan, dannelsen av et emirat og innføring av streng praktisering av den islamske lovgivningen «sharia». Der Taliban har begrenset sin kamp til Afghanistan, har ISKP omfavnet tankesettet til IS med krav om en

verdensomspennende jihad mot ikke-muslimer og opprettelse av kalifatet (Gjerstad, 2021). På veien til deres mål er bruk av kompromissløs islamistisk terrorisme vært deres virkemiddel.

Terrorangrep generelt er både bevisste og nøye planlagte handlinger (Hoffman, 2017, s. 242). Terrorismen er å handle «bevisst og voldelig mot sivile for å oppnå politiske mål» (Sitter, 2017, s. 15). Vold eller trussel om vold er en forutsetning for terrorister. Gjennom publisiteten som skapes av volden, søker terrorister å oppnå den innflytelse og makt de ellers mangler for å gjennomføre politiske endringer, enten lokalt eller internasjonalt (Hoffman, 2017, s. 44). Oppsummert, vil vold, politikk, sjokk og frykt, kommunikasjon, samt avgrensning til ikke-statlige aktører, være faktorer som går igjen i terrorismen (Sitter, 2017, s. 15).

IS har skilt seg ut som den mest potente opprørs- og terrorgruppen verden noen gang har sett. Samtidig har de fått mange fiender og mistet støtten fra jihadist lojale al-Qaida-er (Nesser, 2018, s. 285). Et karakteristisk trekk ved IS og deres medlemmer, har vært dens kompromissløse fiendtlighet mot en rekke islamske minoritetssektorer, inkludert sufier, drusere, kurdere, alawitter og yazidier sammen med en vedvarende fiendtlighet mot sjiamuslimene, Vesten og mot kristne, jøder og mot andre ikke-troende (Hoffman, 2017, s. 99). ISKP sin brutale terrorisme i Afghanistan, rettet mot uskyldige sivile, har gitt et politisk budskap både til Taliban og Vesten. Hensikten kan ha vært å forstyrre Talibans forhandlinger med Vesten samt avdekke deres mangler og svakhet som makthavende i Afghanistan. På denne måten sår de tvil om Talibans evne, både blant befolkningen, blant Talibans egne, samt i verden for øvrig.

For norske hjelpearbeidere, kan Norges tidligere deltagelse i internasjonale styrker og hvor disse har hatt flere fremtredende roller, medføre en risikofaktor. I tillegg prøver vestlige politikere og diplomater nå å påvirke Taliban gjennom «belæring» av folkerettens betydning for Afghanistan. Taliban selv, har kun som mål å få internasjonal anerkjennelse som makthavende i Afghanistan. Norske diplomater er sterkt involvert, og inviterte blant annet en delagasjon fra Taliban til Norge i januar 2022. I tre dager ble samtaler med vestlige spesialrepresentanter inkl. USA og EU, gjennomført. I etterkant er flere samtaler gjennomført. Dette er faktorer

som kan provosere ISKP og dermed påvirke sikkerhetssituasjonen for hjelpearbeiderne, fordi terrorisme kan rettes mot disse som en konsekvens. Hensikten kan være å fremprovosere en vestlig reaksjon rettet mot Taliban, som dermed kan styrke ISKP sin tilstedeværelse og posisjon i Afghanistan.

For å kunne utarbeide en endelig sannsynlighetsvurdering over sikkerhetssituasjonen til norske og vestlige hjelpearbeidere, vil det i det følgende benyttes indikatoranalyse.

Indikatoranalyse

Indikatoranalyse er en strukturert analytisk teknikk som benytter historiske data for å avsløre trender og identifisere kommende store endringer på et fagområde. Indikatoranalyse hjelper analytikeren med å gi evidensbaserte prognoser med redusert kognitiv skjevhet (Heuer, et al, 2015).

Det som ønskes målt innenfor en indikator for å predikere en trussel, er endring til det bedre eller til det verre, eller mangel på endring som tilsier at trusselen er uendret (PST, 2020). Med søkelys på ISKP, benyttes det seks utvalgte indikatorer. Indikatorer står hver for seg, hvorav de fem siste, tilhørende kapabilitet, er strukturert kronologisk etter årstall. Hensikten med indikasjonskronologien er å registrere i tidsrekkefølge all kjent utvikling, rapporterte fakta og påståtte handlinger. På denne måten vil det kunne være mulig å fange opp endring i utvikling av intensjon og kapabilitet over en gitt tid (PST, 2020).

Det vil imidlertid være både styrker og svakheter med en indikatoranalyse. **Styrken** er at man oppnår *evidensbaserte* prognoser med redusert kognitiv skjevhet. **Svakheten** er bias, som en viktig årsak til menneskelig analytisk svikt. Et bias leder til at en idé eller ting blir tilskrevet uforholdsmessig tyngde (Gaasemyr, S, foredrag, 23. mars 2022). Slike feil kan blant annet bero på at man bevisst eller ubevisst, er forutinntatte eller partiske til fordel for bestemte verdier, interesser eller grupper i samfunnet. Begrenset metodisk kompetanse eller begrenset ressurser til forskning på en faglig forsvarlig måte kan også bidra til skjevhet (Grønmo, 2020). Et problem med indikasjonsanalyse kan også være kravet om å komme til konklusjoner eller vurderinger lenge før alle bevisene er

tilgjengelige eller kan kontrolleres, evalueres eller analyseres tilstrekkelig (Graboe, 2010, s. 90). Likevel skal indikatoranalyse bidra til å redusere usikkerhet knyttet til mangelfull informasjon. I det følgende måles det seks indikatorer.

Intensjon (vilje)

Når det gjelder ISKP sin intensjon, er dette forhold som kan være med på å både forklare og sannsynliggjøre en eventuell terrortrussel mot norske og vestlige hjelpearbeidere i Afghanistan. Intensjonen sier noe om gruppens overordnede mål, gitt gjennom erklæringer, i den hensikt å kommunisere sine politiske målsetninger både til sine egne og verden for øvrig. Det er her valgt å sette «ideologi og målsetning» som en indikator for intensjon.

Ideologi og målsetning

Ideologi vil påvirke en terrorgruppes virkemåte. ISKP og IS bygger på samme ideologiske grunnlag, og deler felles målsetning. Det ideologiske grunnlaget bygger på salafistisk jihadisme, forankret i sunniislam og hvor salafisme er en politisk ideologi som tar til orde for væpnet kamp for å oppnå et islamsk styre (Sitter, 2017, s. 223). Jihadisme oppfordrer blant annet til å ikke sky noen midler, heller ikke angrep på kvinner og barn (Sitter, 2017, s. 232). Kalifatet og opprettelse av islamsk stat, underlagt et islamistisk lovverk, sharia, står sentralt i ideologien. Dette er et begrep med stor symbolsk verdi i den muslimske verden.

I en video fra 2015 erklærte ISKP «Det er ingen tvil om at Allah den allmechtige velsignet oss med jihad i Khorasans land allerede langt tilbake i tid, og det er fra Allahs nåde at vi kjemper mot enhver vantro som kommer inn i Khorasans land. Alt dette er for å etablere sharia» [...] «Vit at det islamske kalifatet ikke er begrenset til et bestemt land. Våre unge menn vil kjempe mot enhver vantro, enten i vest, øst, sør eller nord» (CSIS, 2018). Etablering av et kalifat i Sør- og Sentral-Asia, i et territorium som overskrider internasjonale grenser og nasjonalstater som Afghanistan og Pakistan, står sentralt hos ISKP (CSIS, 2018), noe som ikke er forenelig med Talibans nyopprettede emirat.

Dersom man skal tolke ideologi og målsetning, er alle vantro i hele verden et mål som skal bekjempes og et kalifat, styrt av sharia-loven skal opprettes. Ingen

midler skal skys og «vantro» i deres vokabular er ikke bare tilhengere av andre religioner, men også muslimer som ikke praktiserer rett islam (Farstad, 2015, 5 mai). På veien til målet, er dermed væpnet kamp med dets brutaliteter, et virkemiddel som en legitim del av ideologien. Deres tolkning av koranen, er ideen om at overmakt og militære seire er det eneste som gir anerkjennelse fra Gud (Farstad, 2015).

Både Norge og de fleste vestlige land inkludert USA, har som tidligere nevnt vært delaktig i kampen mot terrorisme i Afghanistan, både gjennom den USA ledede operasjon «Enduring Freedom» (OEF) og NATO ledede «ISAF» (NATO, 2022, 19 april). I tillegg kan Talibans samtaler og forsøk på vestlig anerkjennelse være underliggende faktorer som kan provosere ISKP. Som beskrevet i kapitlet «ISKP i Afghanistan» kan det tyde på at noe av intensjonen bak terrorhandlingene foreløpig handler om å signalisere tilstedeværelse, skape oppmerksomhet, spre frykt samt sabotere Talibans fotfeste som makthavende og deres forsøk på vestlig anerkjennelse. På bakgrunn av ISKP sin ideologi og målsetning, er det ikke usannsynlig at vestlige og norske hjelpearbeidere kan bli et fremtidig terrormål.

Kapabilitet (evne)

For å kunne si noe om ISKP sin kapabilitet, er det valgt 5 indikatorer som sett i sammenheng med hverandre, kan påvirke trusselbildet ovenfor norske og vestlige hjelpearbeidere i Afghanistan. De valgte indikatorene er: organisasjonsstruktur, rekruttering, økonomi, våpentilgang og gjennomføring av angrep.

Indikator 1 «Organisasjonsstruktur»

Da IS og ISKP har lidd stadige tap av ledere både sentralt og i Khorasan-provins, ønsker man med denne indikatoren se om det finnes indikasjoner på om tap av ledere på begge nivå, kan ha ført til svekkelse av ISKP.

Mellom år 2014 og 2019 hadde IS en sentral organisasjon med lokale terrorgrupper, og ga også appell og støtte til små grupper og individer i Vesten som var villige til å utføre «ensom-ulv» angrep (Sitter, 2017). Da siste rest av kalifatet falt i 2019 og en amerikansk spesialoperasjon senere samme år drepte kalif Baghdadi, utgjorde dette samlet en kraftig (symbolsk) svekkelse av IS. Dette førte til økt fraksjonering internt i IS. Spesielt fordi troskapsløfter til IS ikke gis til IS som

organisasjon, men til kalifen personlig. Ved hans død ble dermed alle troskapsløfter ugyldige. En ny kalif kom senere til og mange sverget på nytt ed til den nye kalifen (Tønnesen, 2019, 19 desember). Som følge av drapet, ble det forventet at IS sine regionale avdelinger ville øke i betydning på grunn av den sentrale svekkelsen. Drapet kunne også gi en økende grad av splittelse mellom IS og de lokale avdelingene, og dermed gi større rom for praktisering av lokale agendaer.

Siden IS sin kollaps i Irak og Syria i 2019 har ISKP stort sett operert uavhengig. Man kan derfor si at de på noen måter er koblet sammen som en gren av det brede IS, men på daglig basis opererer de stort sett uavhengig (Hernandez, 28 august 2021). I 2017 estimerte dessuten det amerikanske militæret at det hadde drept 75 % av den islamske statens tilknyttede krigere, inkludert noen av dets toppledere (Osman, 23 mai 2017).

Perioden mellom 2020 og 2021. ISKP har til tross for territorielle, lederskap, arbeidskraft og økonomiske tap i løpet av 2020, flyttet inn i andre provinser av Afghanistan, hvor krigere har dannet sovende celler. Gruppen hadde før Talibans maktovertagelse august 2021, styrket sine posisjoner i og rundt Kabul. Dette blir også synliggjort ved at de fleste angrep utført av ISKP i denne perioden, er angrep utført rundt Kabul, rettet mot minoriteter, aktivister, statsansatte og personell fra de afghanske nasjonale forsvars- og sikkerhetsstyrkene (UN Security Council, 2021, 21 juli).

Februar 2022, ny IS-leder drept. Likevel mener man at betydningen av drapet er mindre enn man skulle tro, og at IS vil leve videre, uavhengig av Abu Ibrahim al-Hashimi al-Qurayshi. Det ligger i sakens natur at ledere og ledere under dem kan bli drept. IS som organisasjon er nå blitt forberedt på dette og at leder løse perioder kan oppstå. Organisasjonen er blitt desentralisert, er dermed mindre avhengig av en sentral leder (Sfrintzeris, 2022, 3 februar). IS-organisasjonen lever fortsatt med sine filialer, deriblant ISKP samt øvrige grupper spredt rundt i verden. De er nå organisert på en måte som gir lederen mindre betydning enn ellers (Sfrintzeris, 2022, 3 februar).

Ut fra det som fanges opp gjennom tidsepokene kan det synes som at både IS og ISKP viser motstandskraft og tåler tap. Gjennom å sammenligne tidsepokene, kan det registreres en viss dreining og tilpasning av organiseringen på bakgrunn av de stadige drapene på ledere. Denne observasjonen støttes også av Cohnen som mener at organisasjonen er blitt mer desentralisert og dynamisk, fleksibel og tilpassningsdyktig (Cohnen, 2019). Drap på ledere kan presse en gruppe til å tilpasse seg, og utfallet kan bli en mer effektiv, flatere, sterkere, mer desentralisert organisasjon som er vanskeligere å ødelegge (Cronin, 2011, s. 26). For ISKP ser dette ut til å stemme og vurderingen er at disse ikke er blitt svekket som organisasjon, som følge av drapene.

Indikator 2 «Rekruttering»

Dersom ISKP skal overleve samt være en reell trussel, vil det være avgjørende at det stadig rekrutteres nye medlemmer. Enten man betrakter terrorisme som fenomen eller strategi, kan politiske, sosiale, økonomiske eller strukturelle problemer på den ene siden og individuell motivasjon på den andre siden, legge til rette for økt rekruttering (Sitter, 2017). Som beskrevet i kapitlet «Afghanistan» står vi ovenfor et land i krise, hvor de sammensatte utfordringene kan utgjøre indirekte faktorer som blant annet kan føre til økt rekruttering.

For perioden 2021-2022 har ISKP styrket sine forbindelser med lokalsamfunn og demografier som er sympatiske for salafisme. ISKP har dermed infiltrert gruppen med lokalbefolkningen. Rekruttering av utdannede folk og erfarne krigere prioriteres høyt. Målet med dette er å gjøre gruppen mer dynamisk og motstandsdyktig sterkere. ISKP har i perioden ekspandert utover sine tradisjonelle områder langs Afghanistan-Pakistan-grensen, og etablert en betydelig tilstedeværelse nær Balkh og Mazar-i-Sharif i Nord-Afghanistan, områder som historisk sett har hatt ubetydelig jihadistisk innflytelse (Marshall, 2021).

ISKP legger både innsats og prioriteringer i rekruttering og opplæring av nye støttespillere. Estimerer i begynnelsen av 2021 spenner vidt mellom 500-1500 krigere, og med forventninger om at tallet på litt sikt kan stige opp til 10 000. Det forventes blant annet at misfornøyde Talibanere, krigere fra den syrisk arabiske

republikken, Irak og andre konfliktsoner melder overgang. En usbekisk fløy (IMU) vurderer også å love krigere til ISKP dersom de får tilstrekkelig økonomisk støtte for dette (UN Security Council, 2021, 21 juli).

Pandemien (COVID-19) har generelt hindret og redusert strømmer av fremmed krigere mellom land og konfliktsoner. Det er ikke rapportert om betydelige nye bevegelser av utenlandske terror krigere til Afghanistan i denne perioden.

Pandemien har samtidig økt mulighetene for nettbasert rekruttering og radikaliserings. Nye anslag for perioden 2021-2022 vurderer ISKP til å nærme seg 4000 krigere, blant annet etter løslatelse av flere tusen fanger. ISKP utnytter dessuten uroen i Afghanistan nå til rekruttering (UN Security Council, 2022, 3 februar). Rekrutteringen til ISKP vurderes som økende, også i nærmeste fremtid.

Indikator 3 «økonomi»

For å fortsatt utgjøre en reell trussel og kunne utføre terrorhandlinger er ISKP avhengig av likviditet for å finansiere deres utgifter. Man vet at inntekter frembringes via globale tilknyttede grupper til IS, som igjen overfører penger blant annet til ISKP. Midler blir samlet inn gjennom en rekke metoder, inkludert opportunistisk utpressing, ulovlig beskatning, kidnapping for løsepenger, plyndring og utnyttelse av hydrokarboner, mineraler og andre naturressurser. Til eksempel ga en nylig løsepengesak som involverte en kidnapping i Nord-Irak, nesten 1 million dollar til IS. Bruken av sosiale medier og publikumsbaserte pengeinnsamlingsplattformer anses også som et viktig finansieringsmiddel. Appeller om humanitær nødhjelp blant annet til Midtøsten er gjengangere (UN Security Council, 2022, 3 februar).

Fra en studie omhandlende finansiering av terrorangrep i Europa har man sortert inntektskilder i tre bolker; legale, kriminelle og finansiering fra terrororganisasjonen (Emilie Oftedal, Undervisning, 22.03.22). Dersom man ser dette i overført betydning, kan indikatoren økonomi, gi en forventning om økte kriminelle handlinger dersom den økonomiske status i IS og ISKP ikke er tilfredsstillende. Ved å estimere den økonomiske status over noe tid, kan dette gi en indikasjon på om den økonomiske utviklingen er positiv eller negativ, og

dermed også om økt kriminelle handlinger kan tenkes som en forventet konsekvens.

Det antas at kjerneledelsen til IS i perioden før det territorielle nederlaget var gode for hundrevis av millioner dollar (UN Security Council, 2022, 3 februar). I 2021 vurderes dette å ha sunket til mellom 25 millioner og 50 millioner dollar. IS støtter operative aktiviteter også i Afghanistan, og forventes å bruke mere enn den tjener (UN Security Council, 2021, 21 juli). De finansielle reservene vurderes i 2022 fortsatt til å være et sted mellom 25-50 millioner dollar og det antas at gruppen fortsatt bruker mere enn de har i inntekt. Beløpene går primært til lønn eller stipend til krigere og familiemedlemmer til avdøde krigere, på operative aktiviteter og på forsøk på å løslate krigere fra internering. Kjerneledelsen har tilsynelatende kontroll over sine reserver og kan dermed tillate betydelige overføringer til tilknyttede provinser/grupper. Det er også blitt observert bruk av kryptovalutaer til å finansiere terrorisme. Kjerneledelsen er dessuten nå vurdert å ha bevilget mer enn 500 000 dollar til støtte for ISKP. Dette kan i så måte være en indikasjon på den strategiske vektleggelse av Afghanistan etter at Taliban kom til makten. I oktober 2021 ble imidlertid IS sin «sjefsøkonom» fanget i Irak. Dette kan i fremtiden gi en betydelig innsikt i organisasjonens økonomi, nettverk for lagring og flytting av penger samt gruppens reserver (UN Security Council, 2022, 3 februar). Det er grunn til å tro at IS sitt overforbruk kan smitte på ISKP og at økt kriminelle handlinger derfor kan forventes som en konsekvens.

Indikator 4 «Våpentilgang»

Indikatoren kan si noe om endringer i forventet våpentilgang for bruk i terrorangrep i nærmeste fremtid. En endring her vil ha umiddelbar effekt på gjennomførte angrep.

Improviserte eksplosive innretninger er fortsatt en foretrukket metode for angrep i Afghanistan. Bruk av Ammoniumnitrat (hvite krystaller, som bl.a. brukes i kunstgjødsel) og ammoniumnitrat fyringsolje (et kraftig eksplosive bestående av gjødsel og drivstoff) er fortsatt de dominerende ingrediensene til eksplosivene. Bruk av trinitrotoluen (organiske krystaller som er høyeksplosive og giftige) i improviserte eksplosive innretninger er dessuten økende. En del av ingrediensene

er hentet ulovlig fra nabolandene. Det er for tiden overflod av våpen i Afghanistan, spesielt håndvåpen, men også annet militært utstyr. Den alvorlige økonomiske, finansielle og humanitære krisen, gjør dessuten omsettelige varer som våpen og militær relatert materiell, lettere (UN Security Council, 2022, 3 februar).

Det er ingen indikasjoner på begrensninger av tilgang på eksplosive ingredienser eller håndvåpen spesielt. Det synes derfor vanskelig å forhindre ISKP fra å bevæpne seg også i nærmeste fremtid, primært med samme type våpen som i dag. Likevel kan man ikke utelukke at krigen i Ukraina på sikt kan påvirke både i form av redusert tilgang til «ingredienser» og økt «våpenhjelp på avveie».

Indikator 5 «Gjennomførte angrep»

ISKP har gjentatte ganger vist kapasitet til å gjennomføre svært koordinerte operasjoner. Dersom man ser gjennomførte angrep i sammenheng med intensjon, vil dette kunne si noe om trender og utvikling, og om dette kan påvirke terrortrusselen mot norske og vestlige hjelpearbeidere i nær fremtid.

ISKP står bak en rekke dødelige angrep både før og etter Talibans maktovertakelse. I 2017 ble det utført 84 angrep mot sivile hvor 819 ble drept. De høyeste voldsnivåene ble konsentrert rundt provinshovedsteder som Kabul og Nangarhar. «Sovende celler» har stått bak planlegging av «synlige og forstyrrende angrep» og eksplosiver er i hovedsak blitt benyttet. Formål har vært å delegitimisere staten, forringe tilliten til demokratiet, utnytte sekterisme og så ustabilitet i sine innflytelsesområder (CSIS,2018).

I 2020 frigjorde ISKP over 200 ISKP-krigere fra fengselet i Jalalabad, minst 29 mennesker ble drept. Bilbomber og skytevåpen ble benyttet i angrepet som varte i nesten 20 timer (Dawood, 2020, 3 desember). Dette kan indikere at den afghanske regjering og Taliban i perioden har overvurdert troen om at ISKP har vært eliminert. Angrepet viste tydelig ISKP sin motstandskraft og at nettverket fortsatt var intakt. De fikk her vist sin legitimitet, styrket moralen til sine tilhengere samt økt mulighetene for tiltrekking av nye rekrutter (Dawood, 2020, 3 desember). I

mai 2020 fikk gruppen også skylden for et blodig angrep på en fødeavdeling, 25 personer inkludert nye mødre ble drept.

I 2021 ble det utført høyprofilerte angrep i store bysentre som medførte massedød. Skolebomben i Kabul mai 2021, førte til tap av 85 liv, hovedsakelig kvinnelige studenter. Angrepet var ment for å ramme kvinner og var ett av flere angrep de siste månedene på kvinnelige journalister og andre profilerte kvinner (Barr, 2021, 10 mai). ISKP tok også på seg ansvaret for det brutale angrepet 8. juni, da 10 humanitære mineryddere som jobbet med HALO Trust i Baghlan-provinsen ble drept (UN Security Council, 2021, 21 juli).

Under den allierte utrekningen ble det 27. august 2021 gjennomført et høyprofilert og komplekst angrep mot Kabul flyplass. Mer enn 180 mennesker ble drept i bombeangrepet, derav 13 amerikanske soldater (UN Security Council, 2022, 3 februar). To bomber gikk av ved flyplassen samt ved et hotell i nærheten. Selvmordsbombere fra ISKP sto bak. Bombene ble etterfulgt av ISKP-krigere som åpnet ild. Angrepet var målrettet mot amerikanske militære og deres afghanske allierte, for øvrig det største tapet av amerikanske soldater på en enkelt dag i Afghanistan siden 2011. Det kan synes som ISKP ønsket å skape så mye kaos som mulig for å signalisere sitt eksistensgrunnlag i Afghanistan. Samtidig har de hatt som formål å markere seg ovenfor konkurrentene, samt ydmyke Taliban og USA ved å vise at disse ikke har kontroll på sikkerheten. PR-messig ble dette dessuten en stor suksess, ikke minst fordi Kabul-flyplassen allerede var i media. De lyktes med å skape frykt, bekrefte sin posisjon og sannsynliggjøre muligheten for å tiltrekke seg nye medlemmer.

Etter Taliban sin maktovertakelse i 2021 har antallet bombeangrep sunket. Taliban insisterer på at deres styrker har beseiret ISKP, blant annet fordi de jevnlig har raidet mistenkte gjemmesteder i den østlige Nangarhar-provinsen (France-24, 2022, 25 mai). Likevel har det i 2022 vært utført en rekke dødelige bombeangrep av ISKP og noen av dem svært koordinert og synkronisert. Spesielt under den hellige måneden Ramadan var aktiviteten stor. Her ble dusinvis av sivile drept i Kabul og andre byer som Mazar -i-Sharif og Kunduz. Angrepene har primært vært sekterisk rettet (France-24, 2022). Det er også registrert flere bombeangrep etter

Ramadan, deriblant 25. mai, mot en moske i Kabul og i tre separate minibusser rundt om i Mazar-i-Sharif. Flere mennesker ble drept, deriblant kvinner og barn. «*Det var blod og frykt over alt -og folk skrek*» (BBC news, 2022, 21 april). Angrepene fremstår koordinert og ISKP har påtatt seg skylden. Disse angrepene fremsto også som sekterisk orientert rettet mot egen befolkning.

Ut fra ideologi, er de som ikke praktiserer «riktig» versjon av sunniislam, regnet som ikke-muslimer, og er derfor legitime terrormål (Sitter, 2017). I sin videoerklæring fra 2015 erklærte ISKP at alle vantrø i Khorasans land skal bekjempes. Ut fra de angrep som er gjennomført, er det en overvekt av angrep rettet mot egen befolkning som ikke er «rett-troende», deriblant også kvinner og barn. Hensikten med angrepene synes å være flere. I perioden etter Talibans maktovertagelse, er hevn, oppmerksomhet, rekruttering, skape kaos, spre frykt samt å sende et politisk budskap både til Taliban og til vesten, mulige motiver. Ut fra de overnevnte funn, vurderes det som om angrepene i nær fremtid ikke vil avta og at disse i hovedsak vil være rettet mot egen befolkning som defineres som vantrø. Likevel kan Talibans forsøk på vestlig anerkjennelse ikke utelukke at ISKP raskt kan endre sin taktikk, hvor vestlige aktører, heriblant norske og vestlige hjelpearbeidere, utpekes som ny målgruppe.

Trusselutvikling

Vurdering av utviklingstrekk bygger på indikatorene. Ser man på indikatorer isolert, vil ikke endring i en indikator nødvendigvis føre til endring av trusselutviklingen, derfor må disse ses i sammenheng (PST, 2020). Talibans maktovertagelse i Afghanistan har gjort sikkerhetssituasjonen skjør og landet har derfor fått et potensial til å bli en trygg havn for flere terrororganisasjoner, deriblant ISKP. Denne gruppen har vist en kontinuerlig evne til å sette i gang sofistikerte høyprofilerte angrep, noe som øker kompleksiteten i sikkerhetssituasjonen. ISKP har tross tap av ledere vist en stor motstandsstyrke og selvstendighet til å stadig utgjøre en stor sikkerhetstrussel i de områder de opererer i. Rekrutteringen tar seg opp og forventes å stadig øke i tiden fremover. Dette kan medføre et økt behov for likvide midler utover dagens økonomiske tilgang. ISKP får økonomiske overføringer fra IS, men det er grunn til å anta at overforbruket til IS kan påvirke denne tilgangen. Dersom organisasjonens

fremtidige eksistens, aktivitet og måloppnåelse skal opprettholdes, kan derfor økte kriminelle handlinger for inndragning av likvider forventes som en konsekvens.

Våpentilgangen og tilgang til militært utstyr er generelt stor i Afghanistan. Improviserte eksplosive innretninger er en av ISKP sine spesialiteter og tilgangen til ingrediensene har sannsynligvis ikke avtatt. Dette viser seg også gjennom større målrettede høyprofilerte angrep hvor et stort antall menneskeliv ofte går tapt. I hovedsak er det de største byene som angripes, hvor målet er å skape kaos, for å vise at Taliban ikke har kontroll. Dette gir i så måte et viktig signal til vesten, som har ønsket sikkerhetsgarantier fra Taliban. Til nå kan det synes som om sekteriske angrep, rettet mot egen befolkning, har vært den største målgruppen for ISKP. Men med stadig økt rekruttering, økt behov for likvide midler, god våpentilgang og et sterkt ønske om å opprette Kalifatet, er det ikke usannsynlig at ISKP vil benytte «alle midler» for å spre splittelse og tvil i det Afghanske folket. Dette ved å utfordre og ydmyke Taliban gjennom stadige terroraksjoner, og dermed undergrave Talibans «seriøsitet» i forhandlinger og kontakt med vesten. Imidlertid kan stadige drap av kvinner og barn få motsatt effekt, tap av rekruttering og «folkelig støtte» kan bli en mulig konsekvens på sikt.

Sannsynlighetsvurdering- Konklusjon

Beskrivelsen av trusselutviklingen tyder på at ISKP er i ferd med å øke sin kapasitet i form av økt rekruttering og står klar til å utnytte sikkerhetsvakuemet i Afghanistan etter vestens uttrekning. Sannsynlighetsvurderingen skal ta stilling til i hvilken grad ISKP i nær fremtid kan tenkes å utgjøre en økt fare for sikkerhetssituasjonen til hjelpeorganisasjoner bestående av norske og vestlige aktører i Afghanistan. De to sterkeste indikatorene er vurdert til å være intensjon og rekruttering. For å vurdere sikkerhetssituasjonen til hjelpearbeiderne, velges det å se ISKP sin intensjon opp mot norske og vestlige aktører i en generell «vestlig» betydning, da intensjonen ikke skiller på «hva du gjør» men derimot «hvem du er».

Vestlige lands deltagelse i krigen mot terrorisme samt diplomatisk dialog med Taliban, kan medføre en økt fare for terror aksjoner rettet mot vestlige i Afghanistan. Det vurderes at norske og vestlige hjelpearbeidere generelt er

legitime mål i hele Khorasan-provins, på bakgrunn av ISKP sin ideologi. Man tror likevel ikke at hjelpearbeiderne i seg selv er et prioritert mål, men kan ikke utelukke enkelthendelser.

På grunn av økt rekruttering, vurderes det at ISKP i fremtiden vil opprettholde sin aktivitet i Afghanistan. Den bakenforliggende hensikten kan være å forsterke vestens skepsis til Talibans evne til å ivareta sikkerheten. Det er sannsynlig at vestlige aktører i denne maktkampen derfor kan bli et mål for å fremprovosere vestlige reaksjoner. Ønskede reaksjoner kan i så måte være brudd i dialog eller forhandlinger med Taliban, eller opphør av bistand. Dette kan bidra til å svekke Talibans «anerkjennelse» internt og blant befolkningen for øvrig, noe som dermed kan styrke ISKP sin posisjon i provinsen.

Ut fra denne trusselvurderingen vurderes den verst tenkelige trusselen å være et målrettet angrep rettet mot sivile, i en situasjon der tilstedeværelse av norske eller vestlige hjelpearbeidere er stor.

Den mest sannsynlige trusselen for norske og vestlige hjelpearbeidere, vurderes til å bli et «tilfeldig» offer i en terroraksjon hvor det benyttes eksplosiver i allerede kjente ISKP etablerte områder.

Ut fra sannsynlighetsvurderingen vurderes det som lite sannsynlig at norske og vestlige hjelpearbeidere vil være i økt fare i nærmeste fremtid. Det betyr at det er liten grunn til å forvente at sikkerhetssituasjonen til norske og vestlige hjelpeorganisasjoner i Afghanistan vil forverre seg i nær fremtid. Det advares likevel om at situasjonen raskt kan endre seg til det verre.

Referanseliste

- Barr, Heather. (2021). Killing Schoolgirls in Afghanistan Attackers Target Girls Leaving Kabul High School, *Human Rights Watch.org*. <https://www.hrw.org/news/2021/05/10/killing-schoolgirls-afghanistan>
- BBC news. (2022, 21 april). Afghanistan: 'Blood and fear everywhere' after deadly IS blast. *BBC.com*. <https://www.bbc.com/news/world-asia-61174991>
- Center for Strategic and International Studies. (2021, 5 november). På randen av katastrofe: Bistandsbetingelse og krise i Afghanistan. *CSIS*. <https://www.csis.org/events/brink-disaster-aid-conditionality-and-crisis-afghanistan>
- Cohen, Eyal Tsir. (2019). Pushing the Jihadist Genie Back into the Bottle: How to Counter the Ongoing Terrorist Threat, *Brookings Institution*. https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2019/05/FP_20190502_terrorist_threat_cohen.pdf
- Cronin, Andrey Kurth. (2011). *How Terrorism Ends: Understanding the Decline and Demise of Terrorist Campaigns*, Princeton University Press.
- CSIS. (2018). Islamsk stat Khorasan (IS-K). Center for Strategic and International Studies(csis.org). <https://www.csis.org/programs/transnational-threats-project/past-projects/terrorism-backgrounders/islamic-state-khorasan>
- Dawood, Azami. (2020, 3 desember). Islamsk stat-gruppe hevder dødelig angrep på Afghanistan-fengsel. *BBC news*. <https://www.bbc.com/news/world-asia-53633450>
- Farstad, Mona Helen. (2015, 5 mai). Forskeren forteller: Hva sier Koranen om vold og krigføring? *Forskning.no*. <https://forskning.no/religion-forskeren-forteller-islam/forskeren-forteller-hva-sier-koranen-om-vold-og-krigforing/496667>

France-24. (2022, 25 mai). Several killed in string of bomb attacks in Afghanistan. *France-24.com*. <https://amp.france24.com/en/middle-east/20220525-four-bomb-attacks-kill-at-least-12-in-afghanistan>

Gjerstad, Synnøve. (2021, 27 august). Dette er IS-K – gruppen som mener Taliban er for moderate. *Tv-2 nyheter*. <https://www.tv2.no/a/14189997/>

Graboe, Cynthia M. (2010). *Anticipating Surprise: Analysis for Strategic Warning*, Joint Military Intelligence College Centre for Strategic Intelligence Research.

Grønmo, Sigmund: bias i forskning i Store norske leksikon på snl.no. Hentet 19. mai 2022 fra https://snl.no/bias_i_forskning

Hernandez, Bente. (2021, 28 august). Hva vi vet om ISIS-K, gruppen bak Kabulangrepet. NPR. <https://www.npr.org/2021/08/26/1031349674/isis-k-taliban-who-what-you-need-to-know?t=1651547317533>

Heuer, Jr., Richards J., Pherson, Randolph H. (2015). *Structured Analytic Techniques for Intelligence Analysis*. Sage Publications, Inc.

Hoffman, Bruce. (2017). *Inside Terrorism (3 utgave)*. Columbia University Press.

Irshaid, Faisal. (2015, 2 desember). Isis, Isil, IS or Daesh? One group, many names, *BBC.com*. <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-27994277>

Johannessen, Bjørn; Strand, Arne. (2021, 22 desember). Afghanistan i Store norske leksikon. *snl.no*. <https://snl.no/Afghanistan>

Marshall, Will. (2021). Khorasan som neste Syria? *Global Risks Insights* <https://globalriskinsights.com/2021/08/khorasan-as-the-next-syria/>

NATO. (2022, 19 april). NATO og Afghanistan. *NATO.int*.

https://www.nato.int/cps/da/natohq/topics_8189.htm?selectedLocale=en

NATO. (2022, 8 april). Resolute Support Mission in Afghanistan (2015-2021). *NATO.int*. https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_113694.htm

Nesser, Petter. (2018). *Islamist Terrorism in Europe*. Hurst & Company, London.

Osman, Boran, (2017). The Battle for Mamand: ISKP under strain, but not yet defeated, *Afghanistan Analysts Network*. <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/war-and-peace/the-battle-for-mamand-iskp-under-strain-but-not-yet-defeated/>

PST. (2020). Nasjonal trusselvurdering, *PST*. https://www.pst.no/globalassets/artikler/utgivelser/2020/pst_trusselvurdering_2020.pdf

Sfrintzeris, Yasmin. (2022, 3 februar). IS-lederen drept: – En begrenset seier for Biden, *VG*. <https://www.vg.no/nyheter/utenriks/i/wOkaJ1/is-lederen-drept-en-begrenset-seier-for-biden>

Sitter, Nikolai. (2017). *Terrorismens historie: Attentat og terrorbekjempelse fra bakunin til IS*. Dreyers Forlag, Oslo.

Strand, A. Stenersen, & Johannesen, B. (2022). Taliban i Store norske leksikon på *snl.no*. Hentet 18 mai fra <https://snl.no/Taliban>

Strøm, Anja, (Programleder). (2022, 29. januar). Urix på lørdag [Audio podcast episode]. NRK. <https://podcasts.apple.com/nl/podcast/29-01-22-urix-p%C3%A5-l%C3%B8rdag/id94575803?i=1000549364024>

Tønnesen, Truls. (2019). Terrortrusselen fra IS er ikke over, *FFI*. <https://www.ffi.no/aktuelt/arrangementer/terrortrusselen-fra-is-er-ikke-over>

UN Security Council. (2021, 21 juli). Twenty-eighth report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team submitted pursuant to resolution 2368 (2017) concerning ISIL (Da'esh), Al-Qaida and associated individuals and entities. *United Nations*.

https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/S_2021_655_E.pdf#:~:text=Twenty-eighth%20report%20of%20the%20Analytical%20Support%20and%20Sanctions,ISIL%20%28Da%E2%80%99esh%29%2C%20Al-Qaida%20and%20associated%20individuals%20and%20entities

UN Security Council. (2022, 3 februar). Twenty-ninth report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team submitted pursuant to resolution 2368 (2017) concerning ISIL (Da'esh), Al-Qaida and associated individuals and entities. *United Nations*. <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N21/416/14/PDF/N2141614.pdf?OpenElement>